

224
Suomen Kansan

Vanhoja Runoja,

ynnä myös

Uykyisempia Lauluja.

Viides ja viimeinen Osa.

Koonnut ja pránttiin antanut

J. Eopelius,

Päänin Pääkäri ja Kitari.

Helsingin Kaupungissa, 1831.

Prántäty J. Simeliuksen Lesken tykönä.

Sillä päivät jatketaan,
 Virsillä vähät oluet.

Imprimatur.

C. E. EKELUND.

E s i = p u h e.

Tässä jätetään nyt viimeinen viikko Suomen Kansan Runolauluja. Jloiten olen havainnut nämät laulut mieluisesti kunnioitettavilta Maanmiehiltä vastaan otettunna, — ja on myöds tämä mielisuosio ollut suloinen ehkä ainoa waiwani palkinto, kuin olen jo kolmattakymmentä ajastaikaa näitä aineita keksinyt ja kokoillut. — Harwasa, eikä pian ollenkana, löytyypi enään Suomen rannalla kokonaisia ja puhtaita wanhanaikoisia lauluja. Uusi oppi ja uusi walo owat karkottaneet sen wiattoman hämärän, josa laulajat ja runot parahiten menestyiwät. Mitä täältä vielä löytään, on rikkiäisiä muinoisen runo-ajan jäännöksiä, netkin uuden aikaisilla sanoilla ja ajatuksilla pilattuja. **U**ksi

ainoa maanpaikka, sekä Suomen piir-
rin ulkopuolella, tai muutama pitä-
jäns Arkkangelin Eäänisä, erinomattain
nimitettävä Wuokkiniemen Pitäjäns,
säilyttää vielä vanhat tawat, ja
wanhan urosväen jutut wilpitönnä
ja puhtaanna. Siellä weisaa vielä
Wainämöisen ääni, siellä soipi vielä
Kantele ja Sampo, *) ja sieltä olen
myös parahat Runoni kyllä monella
huolella toimittanut. Ehkä lisäyk-
siä sieltä olisi toiwosa odotettawia, tähtyy
kuitenkin tyhni päättää. Jos ikää
Jumala suopi, mahtanewat nämät ja
muut lisäykset edespäin ilmantua.

Wijmeiseksi saan ndyrästi kiittää
niitä Maanmiehiä, jotka näisä tdi-
sät minua auttaneet, joista erino-
mattain nimitetään:

Herra Lectori Magisteri C. M.
Reckman Helsingin kaupungisa; Herra
Howiratin Assessorin C. H. Asp Waa-
sasa; Herra Prowasti J. Forsman

*) Sampo kuuluu olewan raudasta Kanteleen mu-
kaan taottu soittokeino.

Wähäsä Kyrösa; Herra Kappalainen
C. Sava Suomus-Salmesa; Weljeni,
Professori G. Loppelius Dulusa;
Weljeni poika, Koulu-Pappi F. M.
Loppelius Isosa Kyrösa.

J. Loppelius.

* * *

Zouhten on koria-äänen lintu. Greekan-
maalla mainittiin muinen, että se, wahan en-
nen kuoltuansa, lauloi ihmeellisen suloisesti ja
sydämmöllisesti, josta wieläkin tawallinen on
Zouhtenen-lauluksi nimittää, mitä joku, kuo-
lemansa hetken lähestyessä, puhuu merkittä-
sti ja hartaasti. Niin sopii nyt sanoa Loh-
tori Loppeliuksesta. Tämä esipuhe oli hänen juhla-
nen Zouhtenen-laulunsa. Sillä hän ei
elänyt kauwan sitä kirjotettua. Näkyy tosin
koko näitten Runojen Wosantaminen ikään kuin
hänen hyvästi-jättönsä ja viimeinen äänensä.
Tämän toimituksen kautta on myös hänen muis-
tonsa aina wiheridittewä Suomenmaasa. Epä-
lemätä halajaa irtekelin tuta yhden niin kawaii-
tawan Maanmiehen elämäkertaa, joka sentähden,
anomuksen jälkeen hänen omalta rakkaalta Wel-
jeltänsä toimitettu ja tänne lähetetty, Lukiolle
tätä jätetään.

229

Läänin Lääkäriin, Tohtoriin ja
Kitariin Zachris Topelius-
sen elämäkerta.

Läänin lääkäri, Tohtori ja Kitari Zachris Topelius syntyi Oulussa 13:tenä p. Marraskuussa w. 1781. Hänen Isänsä oli edesmennyt Maalari ja Porvari samassa Kaupungissa Michael Topelius ja Äitinsä Maria Magdalena von Declawig. Näitten lapsista, jotka olivat yksitoista-kymmentä, oli Hän yhdeksäs ja osotti jo lassa erinomaisen wakuuden että myös järjen ja käsityksen, josta esimerkiksi mainittakoon seuraawa tapaus. Seittemän eli kahdeksan vuoden iässä istui Hän keran puolipäiwäsellä muutamana, suuremman arwosa pidetyn, Wirkamiehen pöydän ääressä, wakaissa, yksitortissa ja hiljaisissa; tästä syystä pilkattu muutamalta, läsnä olewalta leikki-kumppaniltansa, joka, aina suikko ja tokipuheinen, täsäkin tilassa sopimattomasti räyhäsi, wastasi tämä lapsi nuhtelewalla äänellä: "soisin minä sinunkin tietävän että ei ole sowelias aukasta suutansa kowin, ilwehellä ja rähistä ihmisten seuroissa, pöydän ääressä; sillä joka sen tekee, häntä pidetään, niin kuin myös

230

ansaittet, tyhjänä eli siwotoinna". — Kaupungin koulun läpi käytyänsä meni Hän Turkuun, wähillä waroilla, mutta kauniilla todistuksilla, w. 1797, tehtiin siellä kohta Studentiksi; oli tästä lähen 2 vuotta lasten opettajana edesmennehen Prowasti Appelgrenin luona, Muhoksesa, ja luopui sieltä w. 1799 Opetus-nuorkaisienensa Upsalan Akademiaan, josta Hän alkoi lääkäriin oppiin tainwutella ittiänsä. Samana vuonna tehtiin Hän myös Kuninkaalliselta lääkäriin Seuralta (Collegium Medicum) Stockholmissa, Chirurgie Studeeraamaiseksi, lahjotettiin wireytensä tähden ansaitulla pienemmällä Kuninkaallisella kehutuspalckiollla (Stipendium), joka oli 40 Riikintaaleriala Bankkoa wuosittain, ja määrättiin w. 1801 lääkäriin Oppilaiseksi (Under-läkare) suureen Sotalaiwaan (Linieskepp) siinä laiwastossa, joka kesällä Karlskronasta ulosjuoksi Englannin Sotalaiwastoa vastaan sotimaan. — Sieltä takasin tultuansa etsi Hän uutterasti ja hartaasti rakastettua oppiansa sekä Upsalassa että Stockholmissa, kusa Hän Kuninkaallisessa Lazaretissa, lasten synnytys-huoneessa ja muissa opin ja neuwon harjoittamiseen määrättyissä tiluksissa uskollisesti palweli ja työtä teki. — W. 1803 lä-

hetetty Runinkaalliselta Suomen Huoneen Hallituksen Seuralta Turusa sitä silloin uutta Suojelus-Rupulia istuttamaan täällä Pohjan perällä, josta silloin ankara Rupuli, Ruton tawoin, kulki ja paljo haaskaasi wäkiä, ymppäsi Hän ynnä nuoremman weliensä kanssa, 7:mäsä Kuukaudesta lähes 900 lasta. — Täsä näytti tämä werratoim ja siunattu suojelus-ainet ihmeellisen hyödytyksensä. Sillä ehkä ei aika myödyttänyt kauwan kuskakin paikasa wiipyä, koska Tohtori wainajan täytyi Zinsalmen rajoilta, Siikajoen, Salon, Dulun, Muhoksen, Jin, Pudasjärwen, Kuusamon, Remin ja Rowaniemen Pitäjän läpi joututtaa ittiänsä aina Remijärween, jos mieli estää kulkurupulin raatelewaista lewenemistä, ja moni ympätty sen tähden ei tainnut niin tarkasti tulla peräänkattotuksi, kuin asia waatii; menestyi kuitenkin, wainajamme ahkeruudella, ylhän Esiwallan tarkotus, tämän siunatun aineen kautta, niin onnellisesti, että se ankara Täuti näisä tienoin tuli pian kokonaan, sinä wuonna, tukeutetuksi ja estetyksi. — Täsä Ammatifansa, jota vastaan sokeus ja yksinfertaisuus vielä nytkin luimistellen kohottawat päätänsä, oli Häällä monesa paikasa tila neuwoa ja

ylös-walaista yksinfertasta kansaa, waan erinomattain Remijärwesä, josta se silloin mainio Noita ja Täifuri, Kallahan Waara kowasti pani Suojelus-Rupulia vastaan, löysi hän waiwansa hedelmistä suuren huwituksen. Naurullisella mutta myös waikuttawalla tawalla, josta jo, sekä Turun sen aikassa tiedoisa, että nykysimmin Dulun Wiikko-Sanomisa, on selitetty, teki Hän hänen kelwottomuutensa ja petollisuutensa selkiäksi ja silmin nähtäväksi, ja laski niin muodoin sen merinion ihmeitten tekiän niin suuren naurun, häpiän ja pilkan alle, että hänestä sen koemmin ei kukaan ole pitänyt mitään. — Mina ahkera tiedon ja taidon perään, oli se mistä laadusta tahansa, alkoi Wainaja jo näinä aikoina kokoilla kaikellaista tietoa Syntymä-maastansa, waan erinomattain Suomen kielestä, jota Hän, aina kiittäin ja ylistäin, sangen rakkaara piti. — Wähästä arwosta, sanoi Hän, on se kansa, joka ei kieltänsä rakasta, sillä kieli on se suuri liitto, se wahwa sidet, joka tekee Kansan Kansaksi, Wälfakunnan wahwaksi; ja Suomen kaunist, taipuwaa ja sulosta kieltä, kuka Maamme mies sitä ei kallina pitäisi? Näitä tarkottain kokoilli Hän myös Sananlas-

Kuja, kalfellaisia Puheenparasia ja Runoja joita Hän suurella waiwalla peräänkuulutus teli, suu-sanan jälkeen ylöskirjotti ja tuotti monasti Runoniekat aina syntistä syhdän maista, Arkkangelinkin läänistä, omalla kostannuksellaan tykönsä, laulamaan Esiwanhempain jälkeen jääneitä, polwi polwelta ainoastansa muiston kautta meille vielä säilyneitä lauluja, joista Hän toi woi paljon selitystä ja tietoa Heidän sekä Jumalan palveluksestansa että wanha aikafesta olostansa ja wiisaudestansa.

W. 1804 tutkisteltiin ja luettiin Wainajamme uudestaan Stockholmissa ja määrättiin forkiampaan Stipendiumi luokkaan eli suuremman kehoituksen ansainneeksi, nimittäin 83 Riksiä 16 Skillinkiä vuosittain. — W. 1806 edesseisoi Hän Kaupungin lääkärin wirkaa Uudessa Carlebyyssä eli Jonsuun Kaupungissa ja muutettiin sieltä fewäällä w. 1807 Maan Tohtorin Aputaisiksi Ouluun, josta Hän myös Lazarettin lääkärin poisollesa muutamia kuukausia hänen Wirransa töitä toimitti. — Syksyllä samana vuonna, pääsi Hän jälleen Stockholmiin, meni Eläinten tautein parannus-keinoa oppimaan Lundin Akademiaan ja käwäsi sieltä myös Köpenhaminassa, Juuttin Waltakunnan eli Dan-

markin pääkaupungissa, Oppiinsa liisää pyytämään. — W. 1808 jätti Hän itensä Stockholmissa wiimisen tutkinnon alle Ihmisen Ruumiin ulkonaisten wirhein parantamisen Opissa (Chirurgie), tehtiin niin muodoin kunnialla Chirurgie Magisteriksi, ja säättiin lääkäriksi siinä pienessä Sotalaivastossa (Skärgårds flottan), joka kesällä usiammissa paikoissa Wenäjän Sotalaivastoa vastaan tappeli. Wainajan päiwäkirja, joka walitettawasti on kateisa, tekisi tämän aikafista tapauksista hurwitzawin selityksen. Sodan jälkeen määrättiin Hän Köyhäin lääkäriksi ja Suojeluskupulin istuttajaksi S. Catharinan Seurakunnassa Stockholmissa, josta taitawat käytöksensä wirransa töissä Hänelle tuottiwat ansaitun rakkauden. — W. 1811 meni Hän uudestansa Upsalahan, osotti siellä taitoansa Ihmisen Ruumiin sisällisten tautein tuntemisen ja parantamisen opissa (Medicin), selitti täydellisesti siihen kuuluwat asian haarat, ja käytti kädetänsä julkisen tutkinnon alle, jutteleminen aineeksi, iteltänsä waariin otetun, erinomaisten wirhein, eli kansan näkösen, werta suunnattomasti wuotawan, sangen waurallisen paiseen, jonka Hän jo w. 1804

oli yhden vaimon nenästä leikannut *) Hyvästi lopetetun asian perästä wiivähti hän vielä Stockholmisa, josta Hän nyt kaimattuna erosi, vastaan otti uudestaan hänelle tarjotun Raupungin lääkärin wiran Joensuun Raupungisa ja määrättiin Keisarillisen Majesteetin Armollisimman Sullmahdin kautta w. 1812 myös Maan lääkäriksi Joensuun Raupungin Maan lääkärin lääniiin. W. 1813 ylennettiin Hän Upsalasa, ehkä ei läsnä olewana, Tohtoriksi Lautein parantamisen opisa, ja kunioitettiin w. 1819 taitonsa ja ahkeruutensa wuoksi wiran toimituksisa Ritarin Arwolla St. Annan Tähtikunnan kolmannesa luokasa.

Näin arwosa pidetty, ystävällisyydellä ja rakkaudella kohdattu ja erinomattain tuskan ja surman säilyttäisä kysytty ja nouettu ylehensä kaikkialle, nautitti nyt Wainajamme, vaittiilla ruumiilla, ilon hyödyllisestä elämästänsä, onnen sekä huoneellisesta että ulkonaisesta menestyksestä, sunauksen wirkansa töistä ja niin muodoin suodun palkinnon siitä suuresta waiwasta, jolla Hän, pian waratoinna, oli, wuotten kuluisa, ylhää taitoansa

*) Observaciones de Carcinoma casu illustratae.

niin monelta haaralta kokoillut. — Mutta waiheellinen on aika, huikentelewainen ja katoowainen Ihmisen elämä! — W. 1820 kulki Hän matkoillansa wirkansa toimituksisa löyhän jaan ylitte, putoussi weteen, läpi-kastui, wilustui ja siinä meneyssi, walitettawasti, monen wihelijäisen tapoksi ja wahingoksi, hänen terwey tensä.

Sanomattoman tuskan ja waiwan alaisisa laskeusi nyt tämä muitten hempiäs holhoja sairauden kowalle wuoteelle, ja se onnen ja riemun suloinen wato, jofa tähän saakka, niin leppiäästi, oli hänen tiellensä paistanut, muutti nyt muotoonsa yhtä äkkiä, surkian pimiäksi. — Ankaralta taudilta kowasti kiusattu, alasin puolin, kiwun kautta, kokonaan hermotoinna ja halwattuna, wietti Hän kuitenkin vielä tällä tavalla, ylhällä kärsiwäisyydellä kymmenkunnan wuotta, haeskellen turhaan apua ja liewitystä oppineemmilta, joitten tykö Hän suurella waiwalla antoi kuljettaa ittiänsä. Tämän onnettomuuden lisäksi tuli vielä, että hän, olletikkin wiimisinä wuosina oli niin wähäkuulonen, että hänelle oli työläs mitten puheita kuulla, ja hän niin muodoin

oli ikään kuun suljettu ulos ihmisten kansakävymisestä, elikkä esteen sen iloa ja huvitusta täydellisesti nauttimasta. Niina hempiä ja auttawainen kaiken raskuuskensa alla, josta täysi järki ja käsitys Häntä ei jättänyt, unhotti Hän usein oman onnettomuutensa, koska tuskansa wällypää sallivat neuwoa ja lohduttaa sairaita ja wihelijäisiä, jotta joukottain, kaukaisistaikin Maanhaaroista, liewitystä rukoillen, wietä nytkin Häntä piirittiwät! seka surullinen että sydämnestä liikuttawa oli nähdä, kuin sairas sairaita holhoi, onnetoin onnettomia lohdutti; ja tätä teki wainaja aina wuimiseen asti, paitti muutamia päiwiä ennen loppuansa.

Rakillille waimollensa, rakkaille lapsilleen, jotta Hän Weljensä isälliseen warioon heitti, wuimisen howästin jätettyänsä, sammui tämä lähimmäistensä ystäwä 23:ntenä päiw. Tammikuusa w. 1831 hiljafesti, niin kuin hän alti oli elänyt ja kantoi nöyrällä sydämellä, hartaalla mielellä, luojallensa sen rakkauden kiitosuhrin, jota Hän eläisänsä aina oli pyytänyt harjottaa. — Raiwattuna seurattiin Hän hautean, jonka partaalla moni kyyneleillä muisteli Hänen hywiä teitänsä

ja sydämnestä todisti tämän Arkkunsa päälle pannun kirjotuksen:

Ehkä oman waiwasi alla nääntwänä olit sinä kuitenki, aina wuimiseen asti, Wihelijäisten hempiäs holhoja.
 Terwe sinulle!
 Rauha tomusi ylitte.

Tohtori Topelius oli w. 1812 nainut edesmennehen Kauppamiehen Joseph Calamniuksen tyttären, Sophia Calamniuksen, joka Häntä sairautensa alla hempeimmällä rakkaudella wäsymättömästi oli hoitanut; jo jälkeen jätti Zacharias nimisen pojan 13, ja tyttären, Johanna Sophia, 10 wuoden iässä.

Wainämöinen Ongella.

Suopa Wanha Wainämöinen
 Oli ongella oia,
 Räsivertkolla kaviä
 Nenäs on utusen niemen.
 Wapa wastinen wapisi,
 Hopioinen sima siuku
 Onkiesä Wainämöisen.
 "Zuli kala onkehäni,
 "Mie weän wenosehēni,
 "Zalun takra-pohjahani." *) /0
 Katselooi, keäntelööwi;
 Siliash on siikaseksi,
 Haaliainen haukiseksi,
 Suomuton lohen kalaksi,
 Nenätön on ihmiseksi **) /1
 Wyötön Wainän tyttöseksi.

Itse Wanha Wainämöinen
 Itse nuin sanoiksi wirkki:

*) toisin: talka-pohjahani

**) toisin: Peärewätön ihmiseksi.

"Ruin olis fotoset weicset,
 "Eli miun halko-hakkurini,
 "Iohi wiploin *) wiilläkseeni,
 "Iohi purstoin pannakseni."
 Iohi loijehähti merehen 5
 Kala kirjo-kammertihin. **)
 Isten peätänsä kohotti
 Bihurilla wiiennellä,
 Kupahalla kuuennella,
 Näytti jaltoa wasenta, 10
 Oikietä olkapeätä
 Aallolla nyheksännellä,
 Seitsemännellä selällä.
 Itse wirkki nuin faneli:
 "Di on wanha Wainämöinen, 15
 "Di on hullu hulluuttasi,
 "Mieletön mielesti wähyyttä!
 "En ollu Iohi punanen,
 "Olin nuori Joukahainen,
 "Kut' on pyhit kuun ikäsi, 20
 "Puhki polwesi halasit,
 "Baan et tuntenut piteä,
 "Emp' on sulle sifsi tullut
 "Iohi wiploin wiilläksefi,
 "Iohi purstoin pannaksesi." 25

*) kappaleiksi.

**) toisin: Kala kirjo kimmeltäkksi.

Itse Wanha Wainämöinen
 Hän tuon sanoiksi wirkki:
 "Mitä sie miulle tulit?"
 "Siksi mie sinulle tulin
 "Sinun sian lewittäjäksi, 5
 "Sinun jalan jaksajaksi, *)
 "Paniaksi peän alasen.
 "Tulin Wanhalle waraksi,
 "Turwaksi tutisewalle." — —
 — "Woi sie Nuori Joukahainen 10
 "Woi sie tulla toinen kerta!"

Tuopa Nuori Joukahainen

Itse nuin sanoiksi wirkko:
 "Arwoan walehtelian,
 "Ymmärtelen kielastajan; 15
 "En tule Wanhalle waraksi,
 "Turwaksi tutisewalle".

Itse Wanha Wainämöinen

Alla peän, pahalla mielin
 Jo astu kotia kohti; 20
 Emo ennätti kysyä,
 Waimo wanha tutkaella:
 "Mit' olet paholla mielin,

*) riisujaksi.

"Kaiken kallella Rypärin?"
 Waka Wanha Wainämöinen
 Heti tuon sanoiksi wirkki:
 "Kuta pyyin kuun ikäni,
 "Mut' en tuntenut piteä,
 "Piteäkö Wäinen neittä."

Toisessa Runossa on Joukahaisen
 siaan pantu Wainätär tahi Wainämöisen
 tytär, ehkä puheet ja juttu owat molem-
 misa yhdenlaiset. — Tämä Runo on
 Wuokkiniemen Pitäjältä.

Paawin Opin alkainen
 Pääsiäis-juttu.

Sopa marja maalta huuti,
 Puolukainen kankahalta:
 Tuleppa Neiti poimimahau,
 Tuna-rinta riipomahan,
 Wyö-wasfi walih tomaan,
 Ennen kuin etona syöpi
 Mato musta muikoaapi.

Neitsy Maria emonen,
 Pyhä piika pikkorainen,

Waimo walfian werinen
 Wiitiseksi, waatiseksi,
 Wasfi pantohin paneksi,
 Tuna-wöihin tilkiteksi,
 Walkeihin waatteihin;
 Ottei suolta suo-peräjän,
 Kämebeltä rasakan männyn,
 Ottei kartun kankahalta,
 Sillä marjan maahan sorto,
 Marjap'on lenteli päkeille,
 Päkeiltä wyönsä päälle,
 Wyönsä päältä leuallensa,
 leuallansa, huulellansa,
 huulellansa, kielessänsä,
 Kieleltä kerukisihin,
 Siitä wahtahan walahti.
 Siitä tyyty, siitä täyty,
 Siitä paksumi panehen,
 Siitä lewiäksi liteli;
 Rowin kantaami kowoa
 Watan täyen waifeata
 Semo seihtemän kesaä.
 Sano siitä äitillensä:
 "Käyppä kylpyä kylästä,
 "Saunoa sarajahalta."
 Emo warsin wastoali:
 "On talli Tapiomäellä,

"Hewon huone hongikossa,
 "Mihin lautta lapset saapi,
 "Zuli-portto pojat luopi,
 "Tuonne pentujen pesiin,
 "Sora-jouhen soimen päähän."

Maria matala neiti,
 Pyhä piika pikkarainen
 Meni talliin Tapio-mäellä,
 Henkehen hyvän hewosen.
 Itse noin sanoiksi wirkki:
 "Henkeäs hyvä hewonen,
 "Huokoas wetäjä warfa,
 "Kylly löyhly lämpöseksi!"

Henkäsi hyvä hewonen,
 Huokasi wetäjä warfa.
 Maria matala neiti
 Kylpi kyllyn kyllästänsä,
 Watsan löyhlyn wallaltansa.
 Saip' ou tuonne poikuonsa
 Heinille kesä-terwoille.

Säilyttääpi poikuonsa,
 Kullaista omenoansa,
 Hopeaista sauwaistansa,
 Ottei pojan polwillehen
 lapsen lanne-puolillehen.

Rupesti päättään sukimaan,
 Hamsiansa harjaamaan;
 Suastansa pii pirahsti,
 Zaimen taittu harjastansa.
 Zawottip'on taimentansa,
 Kato poika polwiltahan,
 lapsi lanne-puoleltahan.
 Maria matala neiti,
 Pyhä piika pikkarainen
 Itkiä kujertelwowi.

Ehtiellen hienot heinät,
 Katellen kanerwo-juuret,
 Zuli tie vastaan.
 "Tiiätkö minun poikoani,
 "Kullaista omenoani,
 "Hopeaista sauwaistani?"

Niinpä tie wastasi:
 "Enkä tiiä, enkä tunne.
 "Poikas' on minunki luonut
 "Kotin *) mustan käytäväksi,
 "Kannan karskuteltawaksi,
 "Katsahin ajeltawaksi."

Ehtiellen hienot heinät
 Rahtoon kanerwo-juuret.

*) kengän.

Kärppinä kiwein lomat,
 Drawina puien oksat,
 Tuli kuu vastaan.
 "Di kuu Jumalan luoma,
 "Näitkö minun poikoani,
 "Kullaista omenoani,
 "Hopeaista sauvaistani?"

Niinpä kuu vastaeli:

"Enkä tiitä, enkä tunne.
 10 "Poikas' on minunki luonut
 "Pakkasella paistamahan,
 "Tähtitöillä kimaltamahan,
 "Yksin öitä kulkemahan,
 "Päiviä makoamahan."

15 Ehtiellen hienot heinät,
 Katellen kanervo-juuret,
 Kärppinä kiwein kolot,
 Drawina puien oksat,
 Tuli päivä vastaan.
 20 "Näitkö minun poikoani,
 "Kullaista omenoani,
 "Hopeaista sauvaistani?"

Niin päivä vastaeli:

"Sekä tiitän, että tunnen:

"Tuoll' on sinun poikasi,
 "Kultanen omenasi:
 "Virulaiset piinatahan,
 "Paha valta waiwatahan,
 "Rahen kallion lomasna,
 "Paaet alla, paaet päällä,
 "Somerot syäntä wasten. *)
 "Sata on rautasta orihta,
 "Ne weti weressä silmin
 "Sinun pojan polosen päälle.
 "Sata on miestä miekallista,
 "Sata toinen miekatonta,
 "Ne weti weressä silmin
 "Sinun polosen pojan päälle."

"Di Päiwä, Jumalan luoma,

"Nouses koirun konkelolle,
 "Lepsähäs lepän rehulle,
 "Paistas kiwet pehmiäksi,
 "Paateret wahtuna waluta,
 "Somerot weeksi wie!
 "Paista kerta hempeestä,
 "Toinen himmestä hioista,
 "Kolmas on koko terältä;
 "Nukuttele nuiwa kansa,
 "Painele wäki pakanan,

*) toisin: kessellä syäntä.

"Miehet miekkojen nojahan,
 "Banhat sauvojen warohin,
 "Nosta luoja kuolomasta,
 "Katomasta walta-kaiikki!"

Tuo Päivyt, Jumalan luomia
 lenti päätoinnā kanana,
 Siipi-puonna suwotteli
 luoja hawan partahilla.
 Paisto kerta hempesestä,
 Toinen himnestä hiossi,
 Kolmas on koku terättä.
 Nukutteli nuiway kansan
 Paineli wäen pakanan,
 Miehet miekkojen nojahan
 Banhat sauvojen warohin.
 "Nouses luoja kuolomasta
 "Hereä uneksimasta!"

Jo nousi Jumalan poika,
 Astu Ilmarin pajahan.
 "Mitäs on rautiot takowat,
 "Sepät hiitten hilkuttawat?"
 Niinpä siellä wastattihin:
 "Mitkäs olet kowin osaawa?"
 — "Sentähän olen kowin osaawa,
 "Kauwon katon syöjän suuhun,

"Partahan palan purian."
 — "Mitäs sull' on silmät suuret?"
 — "Kasoin kantosen takana,
 "Kilketin kiwen takoa;
 "Sentähän miull' on silmät suuret.
 "Mitäs rautiot takowat
 "Sepät Hiien hilkasowat?"
 — "Luojaalle kuristus-köyhtä,
 "Waan emme tokati *) mitellä,
 "Miten pitkä luojan kaula,
 "Kuin on pitkä, kuin on paksu,
 "Kuin on poifelta lewiä."

Heti luoja wastaeli:

"Niin on pitkä, niin on paksu,
 "Niin on poifelta lewiä,
 "Kuin on kaulasi omaasi.
 "Otas! minä mittaelen."

Anto luojan mitellä
 Luota kauloa omoa.

"Empä mie luffuhun lukitse
 "Enkä paina palkimehen,
 "Mittelenpä, määrelenpä:
 "Näin on paksu luojan kaula

*) huomannet.

"Näin on pitkä, näin on paksu
 "Näin on poikekelta leviä."
 "Jopa nyt lukkukun lukitsen,
 "Jopa painan palkimehen,
 "Kiven kiljasen kowaksi,
 "Rauman karjun karkeaksi;
 "Perin peltohon siwalšin
 "Kannan kaimon kankahaseen.
 "Tuosfa seisfo sen itäsi
 "Kuin ei kunta, kuin ei päiwää,
 "Kuin ei armast' aurinkota!"

Tämän Runon selitykseksi saadaan mainita, että Paawin aikana, kosta Pyhä Raamattu oli outo kirja sekä Papeille että yhteiselle kansalle, opettivat Papit usein omia juttujansa, joille Raamattua ei ole pienintäkään perustusta. Erinomattain Pääsiäis-juhlanan, pitkän ja surullisen Paaston lopetettua, juteltiin sanankuuliain huwiksi, monenlaisia ihmeellisiä satuja, jotka mieluisesti kuultiin, ja muistoon lätkettiin. Tainkalkaisia on joku, runoissa säilittettynä, meidän aikamme asti kulkenut. Yksi näitä on myös tämä, Wuokkiniemen pitäjältä saatu, Runo, jolle tämä on annettu sia, että siitä niin selkiästi

on nähtävä niiden aikain mielen laatu, ja kuinka peräti joutawilta jutuilta pimitetty heidän tietonsa Jumalasta ja lunastuksesta oli. Onnelliset meidän aikamme, joina Jumalan Sanan walkeus on pimeyden turhat juorut hajottanut!

Kalman Sanat.

(Sotkanon Pitäjältä)

Kyrdäläisen kyntö-ruoska,
 Manalaisen matka-sauwa,
 Dokkos kyytiä kysywä,
 Anowa ajo-hewosta?
 Kyllämä sulle kyytiin annan,
 Ajajan panen paremman,
 Otan hiiestä hewosen,
 Wuoresta walitun warfan,
 Joll on suu sataa syltää,
 Rita wiittä kirwes-wartta,
 Jont' on lampi lautafella,
 Westi selwä selkä-luilla,
 Josta Noiat wettä juowat,
 Tyli-kurkut kuiskoawat.
 Tuonemma sinun manaan
 Kirkon kirjawan siwuun,

Terma-porstuan perään,
 Sata-lauan lappioon,
 Tuhat-lauan tutkameen;
 Siell' on muukin murha-miehet
 Jkuiset pahan tekiät;
 tahi mennä
 Suurille sota-keoille,
 Miesten tappo-tantereille;
 Sielt' on luutonta lihaa
 Suonetonta pohkiota.
 Syyä miehen nälkähäisen,
 Haukata halun-alaisen:
 tahi mennä
 Pohjan pitkään perään,
 Lapin laajaan kylään,
 Nlite puita, alate maita
 Mennä Hongisa hohisten,
 Petäisä peppuroien.
 Ei täsä sinulle sias,
 Siankahan tarpehella,
 Muunne muuttoos majaasi,
 Ehtios elin-kotisi!
 Karwasta Kawon tekemän,
 Emon tuoman ruumiista,
 Immin antaman ihosta!
 Liikku ennen linnan portit,
 Järkky rautafet saranat.

Toisin.

(Vaawolan Kappelista, Siikajoen pitäjäsä.)

Rist' on pulma puuttununna,
 Laikaa tapahtununna?
 Kivestäkö, kannostako,
 Waiko wanhosta siosta,
 Tahi kalma-kartanosta?
 Jos oot manni maasta nossut,
 Manni maasta, peiko pellostä,
 Manni maahan painufoon,
 Peiko peltohon wajone;
 Mene tuonne, kunne kästän:
 Jki-mennehen ihoon,
 Tuiki-tullehen ihoon,
 Jost' et pääse päiwinäsi,
 Selwiä sinä ikänä,
 Kuuna Herran walfiana —!
 Mene tuonne, kunne kästän
 Pohjan pitkään perään,
 Lapin laajaan kylään
 Siell' on hirwet hirtettyinä
 Siell' on tarwaat tapettu.
 Kuut' on kuusi leiwiskätä,
 Werta kymmenen wenettä,
 Lihaa sata saawin täyettä,
 Syyä miehen nälkähäisen,

Haukata halun-alaisen.
 Mene tuonne, kunne kästän,
 Pohjan pitkään perään,
 Lapin laajaan kylään! — —
 Riivut tuonne kiintykööt, *kipusana*
 Baiwat tuonne waipukoot
 Kirkon kirjawan simulle,
 Sata-lauan lantehille,
 Sata-malkasen malohon,
 Siellä sinä sikiäs' siität, 10
 Siellä lapses' kaswattelit. —
 Siell' on luutonta lihaa,
 Siell' on päätöntä kalaa,
 Suonetonta pohkiota
 Syyä miehen nälkähäisen, 15
 Haukata halun-alaisen.
 Mene tuonne, kunne kästän
 Pohjan pitkään perään,
 Lapin laajaan kylään:
 Kiwi on kessellä ketoa, 20
 Keikä on kessellä kiwiä;
 Sinne minä kiivut työnnän,
 Sinne minä tustat tungen,
 Sinne tungen turmioita,
 Sinne pakkaan pahoja. 25
 Baiikka paljon pantasiin,
 Määrätön mätittäsiin,

Ei kiwi kipuja itke,
 Paasi waiwoja walita.

Hewosta laitumelle lastiessa.

(Wuokkiniemen Pitäjässä.)

Miten silloin lauletaan
 Ja kuten kujeretaan,
 Kuin heitän hewon kowolle, 5
 Iasken tamman tanterelle,
 Iasken moahan marhaminnan,
 Hietahan helyn hewosen,
 Kesäsiällä kyykkä-mailla,
 Suloisilla suojuksilla? 10
 Mistäp' on anon apua?
 Tuonn' on huuan huiahutan
 Peäni peällä taiwosella:
 Woi Ukko Mli Jumala,
 Woari wanha taiwahainen 15
 Hattaroiden hallitsia!

Jos ei tuosta kyllä liene, *Wuokkiniemen*
 Tuonne on huuan huiahutan,
 Korwen kuuluhun kylähän:
 Korwen kultanen kuningas, 20
 Salon koarron waimo kaunis!

Rytes *) kiinni foiriasi,
Rauta-witjohin rakenna
Tammisen talahan **) alla,
Jott' ei kahle kakkieisi,
Eli puoli pois tulisi. 37

Ohtoseni, lyllyseni
Lunge turposi kulohon,
Mätä peäsi määtähäseen!
Jos ei tuosta kyllä liene,
Ohtoseni, lyllyseni! 14
Keännä kaiat kantapeäsi,
Wiisi hynntäsi wipuo
Pohjosehen mennäksesi;
Siell' on luutonta lihoa,
Suonitonta pohkiota, 15
Syyä miehen nätkähisen,
Haukata halun alasen.

Tulen Synty.

(Wuokkiniemestä.)

Tuotap' on kysyn sinulta:
Misp' on tulta tuuwiteltu,
Warwenneltu wakkiaista? 20

*) kalle.

**) jurakon.

Tuoll' on tulta tuuwiteltu
Yllä taiwosen yheksän,
Peäll' on kuuen kirjo-kannen.
Jski tulta Ilmarinen,
Wälkytteli Wainämöinen 5
Kahin rautasen nenäsä;
Jski tulta kuntehensä,
Järkytti jäsenehensä;
Niin kirpoi tuli-kipuna
läpi taiwosen yheksän, 10
läpi kuuen kirjo-kannen,
läpi reppänän retusen,
läpi lasten kättyestä;
Niin kirpoi Alimo-järween.
Tuo Anke Alimo-järwi 15
Kuohu koiwujen tasalla,
Paisi peällä parmahitten
Suuria tulen wihoja.

Jtse noin sanoiksi wirkko:
"Ei ole weesä tässä 20
"Minun tuskan tuntioa,
"Waikein wajottajoa,
"Minun nielun nieliä."

Niin tuli silia sika,
Niin nieli tuli-kipunan; 25
Tuli tuska nieliälle,
Waike wajottajalle,

Pakko paljon syönehelle.
 Uiksenteli, käyksenteli
 Niemi nientä, soari soarta,
 Joka niemi neuwon pisti,
 Joka soari sai sanoman. 5
 Eano siitä uituonsa:
 "Ei ole weesä tässä
 "Minun tuskan tuntioa,
 "Waikein wajottajoa,
 "Minun nielun nieliä." 10

Niin tuli halia hauki,
 Niin nieli silian siian;
 Tuli tuska nieliälle,
 Waikei wajottajalle,
 Pakko paljon syönehelle. 15
 Uiksenteli, käyksenteli
 Niemi nientä, soari soarta;
 Joka niemi neuwon pisti,
 Joka soari sai sanoman.
 Eano siitä uituonsa: 20
 "Ei ole weesä tässä
 "Minun tuskan tuntioa,
 "Waikein wajottajoa,
 "Minun nielun nieliä."

Niin tuli lohi punanen,
 Joll' on suu satoa syltä,

Korwat kahen kosken werta;
 Sepä ui joen jukia,
 Eleli eno.wesillä,
 Niin nieli halian hauwin.

Sisarekset Sotkottaret, 5
 Tjantkaikkiset käykset
 Polttelomat moan matosen,
 Rhywettävät Tuonen toukan,
 Rypeniä kylwelewät,
 Moan polttawat poroja. 10
 Tuosta kaswo kaunis touko,
 Iina liitoton yleni,
 Kaswo pellawas peritön.
 Sisarekset kesreawät,
 Weljet werkkoa kutowat, 15
 Kalkukset käpyölowät.
 Nyt on werkot walmihina
 Nuotat selystettyinä.
 Weetään wasta wettä;
 Ei tullut sitä kaloa, 20
 Jot' on wasten nuotta tehty;
 Niin nuotta pottetaan,
 Weärin weetään apaja.
 Tuop' on Wanha Wainämöinen,
 Jtse noin sanoiksi wirkko: 25
 "Dafos tarwis tarpoja,

"Warstin puun pitelejiä?"

Sisarekset wastoawat;

"On tarwis tarpoja,

"Warstin puun pitelejiä."

Tuop' on Wanha Wainämöinen 5

Hongan rannalta hotasi,

Poajen porkaksi panoowi,

Tarpo nuotan tappuraksi,

Ween welliksi sekotti.

Niin tuli lohi punanen, 10

Jot' on wasten nuotta tehty.

Waan ei kärsi käsin ruweta

Jlman kirjo-kinttahitta,

Eli rauta-ruffasitta.

Tuop' on Wanha Wainämöinen 15

Nouti kirjo-kinttahansa,

Haki rauta-ruffasensa,

Jtse noin sanoiksi warkko:

"Wieris weitsti taiwosesta,

"Puukko pilwestä putoa,

"Peä kulta, terä hopio,

"Peäp' on Wainösen kärehen,

"Kärki luojan kuffarohon,

"Puhota lohi punanen!"

Wieri weitsti Taiwosesta, 25

Puukko pilwestä putoi,

Peä kulta, terä hopio,

Peäp' on Wainösen kärehen,

Kärki luojan kuffarohon.

Niin puhkai lohen punasen,

Siell' oli halia hauki;

Niin puhkai halian hauwin, 5

Siell' oli silia sika;

Niin puhkai silian sian,

Siell' oli sini-keränen;

Niin puhkai sini-keräsen,

Siell' oli puna-keränen; 10

Niin puhkai puna-keräsen,

Tuli tuiskahii palamaan.

Palo silloin paljon maita,

Paljon maita, paljon soita

Pahana palo-kesänä, 15

Tuli-wuonna woinatoinna.

Toisin.

(Sotkamosta.)

Tulen synty taiwahasta,

Wuoresta ween sikiö. —

Mis' on kulta tuuwitettu,

Walkiata waiwutettu? — 20

Tuolla taiwahan nawoilla; —

Kultasekä Kätkyessä.

Hopiaiset hihnät notkut.

Saatihin halia hauki,

Halastiin halia hauki;

Saatihin sini-keränen,

Halastiin sini-keränen;

Saatihin puna-keränen,

Halastiin puna-keränen;

Putoi tulisoronen

läpi maan, läpi manalan,

läpi kuuen kirkkokunnan.

Hien tyttö, hien neiti

Hyystä kelkkoa wetääpi,

Jää-rekiä rentuaapi,

Hyys' on sukka, hyysä kenkä,

Hyymässä hamehen helmet.

Tuomos wettä tuohisella,

Ranna kassi-wartisella,

Kolmen Koivun juuren alta,

Kahen kantasen wälistä,

Hyyn-wettä ja wilua.

Sikaliston Synty.

(Vaavolasta.)

Winkas Wankahan makasi,

Tuli poika maattahissa,

Ungerma lewättähissä.

Ruhunka poika wietännee?

Poika wiiäänpä wetteen.

Pah' on pojan siellä olla;

Nuoret nuotilla wetävät,

Eiimalla siwaltelewat. —

Winkas Wankahan makasi,

Tuli poika maattahissa,

Ungerma lewättähissä.

Ruhunka poika wietännee?

Poika wiiään

Reskelle Simon saloa.

Pah' on pojan siellä olla:

Simon salot kuiwettuwat,

Mehtä-miehet warhanewat. —

Winkas Wankahan makasi,

Tuli poika maattahissa,

Ungerma lewättähissä.

Ruhunka poika wietännee?

Poika wiiään

Koivu-pökölön fottiin,

lahon kannon kartanoon;

Siell' on hyvä ollaksesi,
 Lempi liekasellaksesi; —
 Päivä paistaa lämpymästi; —
 Siellä toukaksi tuteepi,
 Sikaliskoksi sikeä. — — — 5

Mato musta maan-alanen,
 Toukka Tuonen karvallinen,
 Miksi teit pahaa,
 Kukki kaks' huusit yötä?
 Raskiko sinun emosi,
 Wirkoko Walta. Vanhempasi
 Tekemähän nuitä töitä?
 Sinerwä kanerwan poika!
 Sinerwä sinun sukusi,
 Sinerwä sinä itekin. — 4

Maon Sanat.

(Paavolasta.)

Mato musta maan-alanen,
 Toukka Tuonen karvallinen,
 Läpi mäittäien menä,
 Puun juuren pujettelia,
 Laho kannon kairvelia,
 Maan sammalen alanen,

(Kiulun forwan kierteliä,
 Naisten wyölisten lukia,
 Awainten arvelia!) — —
 Suurusten sinun sukusi,
 Selätysten siemenesi, 5
 Tullos työsi tuntemaan,
 Pahasi parantamaan! — —
 Synwätär wesille sylki,
 Lapa-hiitto lainehille,
 Lainehelle kuennelle, 10
 Nallose yheksännelle: — — —
 Riwen karwa, kannon karwa,
 Maan karwa, kanerwan karwa,
 Lepän karwa, lemmon karwa,
 Pajun karwa, pannahainen, 15
 Lumen karwa, lustin karwa,
 Lustin karwa kaitetikkini!
 Sitti silmäisi wäliin! —
 Tullos työsi tuntemaan,
 Pahasi parantamaan! — 20
 Miksi pistit, kunma kielsin,
 Miksi maistit, kunma warotin.
 Juoppa wiinana wihasi,
 Olunna hywät omasi.

Toisin.

(Paavolasta.)

D! Ukko, Taimaan Jumala,
 Joka pilviä pitääwi,
 Hattaroita hallitseepi. — —
 Jumala jotakin tiesi,
 Jok' on Taimoset takonu, 5
 Been kannet kalkutellu. — —

Uupu Juutäs juostesansa,
 Wäsy wäipästellesansa,
 Raatu kallion kolohon: 10
 Kino juoksi konnan suusta,
 Kuola ilkiän kiasta,
 Tätkki lemmon tälleröstä.
 Santta Pietari sukesi,
 Johän Herra hengen anto. 45 —
 Piru silmät sinnaeli
 Lempo leuka-kuit sukesi.

Mato musta! Ryy punanen!
 Kuljit kuunnellen kujia,
 Ujatellen aian wieret.
 Jo teki poikasi pahoa,
 Lapsesi tihua työtä. — —
 Kerolaisen kehro-warssi,

Wrolaisen wirsun paula,
 Alimmainen aian wihtas,
 Perimmäinen pellon seiwäs!
 Kiven karwa, kannon karwa,
 Maan karwa, kanerwan karwa, 5
 Karwa kaikkein kawetten,
 Sitti silmäisi wälliin! — —
 Tulesta työsi tuntemaan,
 Wahasi parantamaan! — —
 Tulkohon Jumalan tunto, 10
 Herran armo aumeffohon
 Ripiöille weitehiksi,
 Haawoille parantehiksi,
 Wieriltä wiättomaksi,
 Restiä kiwuttomaksi, 15
 Päältä nuurumattomaksi,
 Ulla aiwan terweheksi!
 Halkia mato kaheksi,
 Konna kolmeksi repiä,
 Syömästä, kaloamasta! 20
 Tuonne minä kiwut panen
 Ripu-wuoren kiukahalle,
 Kiwuttaren kinttahase.
 Tuonne minä kiwut panen
 Waiwattaren wanttuhuse. 25
 Tuonne minä kiwut panen
 Hauwin hirmun hartioille,

Emon-tuoman ruumihista,
 Halkia paha kaheksi,
 Konna kolmeksi repiä,
 Syömästä, kaloamasta!
 O! onneton omena, 5
 Miksi haukkasit halun-alanen?
 Tuonne minä kiivut panen
 Wierehen Turjan kosken,
 Pahan wirran partahalle,
 Jos' on hirmut hirtettyinä, 10
 Jalo-peurat jaksettunna.
 Tuonemma sinun manaan,
 Lihan syöjä, luun puria,
 Weren uuelta imiä!
 Pohjan pitkään perään, 15
 Lapin laajaan kylään,
 Jos' et pääse päwinäsi,
 Selwiä sinä ikänä,
 Kuunna Herran walfiana,
 Jos' on muutkin murhamiehet, 20
 Iskuset pahan tekiät.

Hammas-maon Sanat.

(Paawolasta.)

Paistuppa mato manolle!
 Turaakkos *) Tuonen toukka
 Pirun pihtein wälisä,
 Hiien hiilein seasa,
 Rautasesa kattilasa! — 5 —
 Helwetin tulen kipinä!
 Tähäntö panit papusi,
 Tähän heitit hernehesi? —
 Risä hiien! kiskomasta,
 Rakkii lemmon! raatamasta, 10
 Puremasta, liitämasta,
 Yhöstä imento-raukan,
 Karwasta lawon tekemän,
 Emon tuoman ruumihista,
 Risiko karmehen kitoja, 15
 Kewi lemmon leuka-luita,
 Suu on suuta suuremmainen,
 Leuka-luut on lewiämmät.
 Tuonemma sinun maanaan
 Kirkon kirjawan siwulle, 20
 Sata-lauan lantehille,
 Sata-malkasen malohon;
 Siellä sinä sikiäs' siitä,

*) kähisekös.

Siellä lapses' kasvattele,
 Siell' on hyvä ollaksesi,
 Helppo heimahellaksesi.
 Jos ei tuosa kyllä liene,
 Ei kyllä, eikä tarwe,
 Siell' on luutonta lihaa,
 Siell' on päättöntä kalaa,
 Suonetonta pohkiota,
 Snyä miehen nälkähäisen,
 Haukata halun-alasen. 10
 Jos ei tuosa kyllä liene,
 Ei kyllä, eikä tarwe,
 Neitsy Maria Emdnen,
 Rakas Äiti, armollinen,
 Tuo tulla tuhottelee, 15
 Silkin hienon simfuttaapi,
 Tekemähän terweyttä,
 Rauhan rakentamahan.
 Jos ei tuosa kyllä liene,
 Ei kyllä, eikä tarwe, 20
 Tuonne minä kiwut fiskon
 Ilmaan papittomaan,
 Maahan ristimättömään,
 Kastamattomaan kartanoon.
 Tuonne minä kiwut fiskon 25
 Suusta (tästä sanotaan fairaan nimi)
 Ison kiljuwan kittaän,

Sewidihin leuka-luihin,
 Suuhun suuren perkelehen.

U h k y n S a n a t .

(Paawolasta.)

U h k y poika ähmeröinen,
 Toinen poika tohmeröinen,
 Kolmas on kowin nokinen.

Moussi Koffo Korwiosta,
 Teräs-leuka liettehestä,
 Somerosta suomuselfä,
 Riwen äärtä fiskomaan,
 Paajen äärtä painamaan. 10

U e k ö n e i l e s ä p ä i w ä n ä
 Otin kourat Kontiolta,
 Karhulta käen kämiä,
 Jollama puskuja puserrin,
 Jollan taitan tauwin juonet; 15
 Cipä Hiitto tiennykään;
 Mi hippo minusta synty?
 Mi kapo minusta kaswo?
 Syntypä syen näkönen,
 Kaswo rauan karmahinen. — 20

Jholta Jmento raukan,
 Karvalta Emon kappeen,
 Emon tuoman ruumihilta,
 Tuonnemma sinun lähetan
 Kirkon kirjawan sivulle, 5
 Sata-lauwan lantehille,
 Terwa-harjan harciolle,
 Siell' on hywä ollaksesi,
 Lempi liekitelläksesi.
 Jos et tuota totelle, 10
 Tuonne tungen turmioita,
 Tuonne ahkujä asetan,
 Tuonna hanhen siiven alle,
 Jouhsteneen sulan sivulle.
 Jos et tuota totelle, 15
 Tuonnema sinun manaan
 Siian kylki-luun sivuun,
 Mafsohin Meri-majetten.

Rauan Sanat.

(Paawolasta.)

Mesi rauan suumaloon,
 Mesi rauan karwaloon! 20
 Wieriltä wiattomaksi,
 Reskiä kiwuttomaksi,

Päältä tuntumattomaksi
 Alta aiwan terweheksi! — —
 Dopa! sinus, rauta raukka,
 Rauta raukka, koito kuono,
 Teräs tenho päiwällinen! 5
 Etsäs sillon suuri ollut,
 Et suuri, -erkä pieni,
 Etkä kowin koreakaan,
 Kuinsas suosta fokkittiin,
 Wetelästä wellottiin, 10
 Koska kuonona koshiste
 Seppä Ilmasen pajasa,
 Alla ahjon Ilmarisen.
 Eipä rauta paha olisi
 Ilman karmeihen kähytä, 15
 Maon mustan muimehita.
 Höyhöläinen hiten lintu
 Rahtoopi katon rajasta,
 Nuotehesta roijattaapi,
 Sanoopi tuowansa terästä 20
 Karasinta kantawansa;
 Ei tuonnukkaan terästä,
 Karasinta kantanutkaan,
 Kanto karmeihen kähyjä,
 Maon mustan muimehia 25
 Seppä Ilmasen pajahan,
 Alle ahjon Ilmarisen.

Mettiäinen Ilman lintu
 Lähti mettä Mettolasta,
 Timua Tapiolasta,
 Yhessä meren yllitti,
 Meri puolen kymmenettä; 5
 Toipa mettä Mettolasta,
 Timua Tapiolasta,
 Ripisille woiteheksi, 10
 Haavalle parantehiksi.

Weren Tyrehys-Loihdo.

(Paawolasta.)

Suinkas sillon lauletaan, 10
 Kuin rauta pahan tekepi,
 Zeräs hieno hilpaseepi?
 Weri hyyksi hyytyköön,
 Weri jääksi jäätyköön!
 Weri seiso niinkuin seinä, 15
 Hurmi asu niinkuin aita,
 Kuin miekka meresä seiso,
 Sara-heinä sammalesta.
 Lennä, lennä laiha kurki!
 Tuomos hiestä patoja, 20

Helvetistä kattiloita,
 Jolla werta keitetään,
 Hurmetta hurotetaan,
 Ettei maito maahan juokse,
 Hurme peltoon putoa, 5
 Minun silmin nähtyäni,
 Tahi korwin fuultuani.
 Ruiwa kuusi, rauta oksa
 Rauan sydämään rakoon,
 Ruostehen rewäsemään, 10
 Ettei maito maahan juokse,
 Hurme peltoon putoa,
 Minun silmin nähtyäni,
 Tahi korwin fuultuani.
 Luki suuta turppahalla, 15
 Mätä mättähän palalla,
 Wanha Ukko, harmaa-päinen!
 Tuo tuffo Tuonelasta,
 Galpa saunan karsinasta,
 Tuffeheksi tuiman reian, 20
 Paikaksi pahan weräjän;
 Paina paksu peukalosi
 Rauan sydämähän rakoon,
 Ruostehen rewäsemään,
 Ettei maito maahan juokse, 25
 Hurme peltoon putoa,
 Minun silmin nähtyäni,

Tahi korwin kuulkuani.
 Tyrehty ennen Tyrmän koski
 Joki Joortanin pyhähty.

**Ryhhyännäisen (tarttunnaisen,
 tarttuman) Sanat.**

(Vaavolašta.)

Lähe liika liikkumaan,
 Muu paha pakenemaan! 5
 Nyt on liian liikennön aika,
 Pahalta pakeneman kuuro.
 Ilman päivän nousemata,
 Auringon ylenemätä. — — —
 Päästä luoja, päästä luonto! 10
 Naisten naarasten sanosta,
 Rylä-kunnan kykkyröistä.
 En sano wihasta, enkä lemmestä,
 Sanon ilman aikojaan
 Katehille maallisille, 15
 Welhoille weellisille.

Oli mull' ennen musta koira,
 Rakki rauan-karvallinen,
 Karwa-turpa penkin alla,
 Jonka turpa tulka lyöpi, 20

Nenän warssi walkiata,
 Syömähän kylän kiroja,
 Laakkimahan lainehia.
 Tuli Koffo Turjan maalta,
 Laskeu lapista lineu, 5
 Sata miestä siiven päällä,
 Luvat pyrstön tukkameja;
 Toinen siipi wettä wiilsi,
 Toinen Taimasta jakasi.
 Rasta siipesi simasa, 10
 Pyhi sulka si sulalla.
 Pese Jesus! peiposefi,
 Puhistele pulmusefi,
 Metän uuhon untuwalle,
 Metän ilweksen iholle, 15
 Karwalle metän karwetten. — — —

Mene konna! kottiisi,
 Ilkiän Isäsi luoksi,
 Isäntäsi iltaselle,
 Emäntäsi einehelle, 20
 Muun pereesi murkinalle;
 Tuonemma sinun manaan,
 Kaajan *) kalma-kellariin!
 Kuka sinun on luonut?
 Kuka kumman on kumannut? 25

*) tartotan.

Waapsaisen Lumous.

(Kalajoen pitäjäästä.)

Sinä vanha Väinämöinen,
 Kuin teit huorin kolmi-dissä!
 Rufs' on Isäni tulinen Turkki,
 Mitäni punanen paita?
 Rufs on kyiset kinttahani, 5
 Maan-matokset wanttuhuni,
 Jollama ruttohon rupian,
 Ampu-tautihin tapaasin? —
 Kytke siipes', taita nuoles,
 Ammuskele aikojasi, 10
 Lauffeloihte toisiasi.
 Min' otan kokolta kourat,
 Haukalta haarittimet,
 Linnulta lihan-pitimet,
 Jolla konnan kouristelen, 15
 Isketän pahän itikan.

Painajaisen Sanat.

(Paavolaista.)

Mene konna! kottiisi
 Itki ään isäsi luoksi,

Isäntäsi iltaselle,
 Emäntäsi einehelle,
 Käskiäsi kämmenelle,
 Lukiasi luun muruille.
 Mene muosle muutes-kumma, 5
 Paha maillesi pakene,
 Ilkiä! Isäsi maalle,
 Nistittynä rikkomasta,
 Kastettua kaatamasta.
 Ota hiestä hewonen, 10
 Wuoresta walittu warfa
 Hywälle hypittäjälle,
 Ajajalle ankaralle;
 Hiiien leppäset siwakat,
 Joilla hiihit hiiien maita, 15
 Lensit lemmon lepiköitä.

Siikasen (Wihneen) Sanat.

(Paavolaista.)

Siikanen sinun nimesi,
 Pihan rikka, pellon rikka,
 Maan rikka, maannon rikka,
 Rujan kullanen omena! 20
 Käänny tänne, palaa tuonne,
 Cesäs' on meri lieto,

Zakanasi salo synkkä:
 Hyi! lyötä lietoon mereen —
 Meri lieto lappamaan,
 Salo synkkä työntämään.

Toisin.

Siikanen sinun nimesi, 5
 Hyöryläinen, pyöryläinen,
 Piikan rikka, pellon sonta,
 Haara-huulen haarittaja,
 Mehtä-pellon pensittäjä,
 Mene muonne, palaa poies 10
 Jhosta alastomasta,
 Vaimon vaatteettomasta,
 Cesäs' on meri lieto,
 Zakanasi taiwas kirkas,
 Lyötä lietoon mereen. 15

Loihto.

(Kalajoesta.)

Minä mies metän kavia,
 Uros korven kolkuttaja,
 Eikä minusa miestä löy'y,

Ukon pojassa urosta,
 Tämän pulman purkajata,
 Lapin wirren laulajata?
 Tuosta tie menköwi,
 Ura uusi urkenoowi 5
 Paremmille laulajoille,
 Taitavammille runoille;
 Wain reistataan kuitenni,
 Runnan kynnet kilpistyywi,
 Runnan jähtyywi jäsenet, 10
 Nostessa Noki-mäkiä,
 Ripu-wuorta kiiwetessä.
 Rufs' on kivot keitettyinä? —
 Täs' on kivot keitettyinä,
 Kesellä kipu-mäkiä, 15
 Ripu-wuoren kuffalalla, 21
 Patasessa pikkusessa,
 Rahan sormen mentävässä,
 Neufalon mahtuwasä.
 Helwetis' on kattiloita, 20
 Jossa werta keitetähän. —
 Otakos kikon karkasta. — 0
 Emä-lempe ampu linnun. —
 Tulpan tungen noian suuhun,
 Zerwan tietäjän kitalhan. 25

Kiwen Sanat.

(Kalajoesta.)

Kiwi kiikka, lemmon poika,
 Maan muna, pellon kakara.
 Ei kiwi kipiä ole,
 Eikä paasi pahaa tee,
 Ilman kärehehen kähytä, 5
 Maan mustan muotoseta.
 Hywin teit ettäs panit,
 Paremmiin ettäs paransit,
 Päältä nuuromattomaksi,
 Reskiä kiwuttomaksi, 10
 Alta aiwan terveheksi.

Toisin.

(Paavolaista.)

Kiwi kimman kamman poika,
 Maan muna, pellon kakara,
 Huoran hattaran tekemä!
 Tulesta työsi tuntemaan, 15
 Pahasi parantamaan.
 Miksi koskit kunna kielsin?
 Miksi maistit, kunna warotin?

Juoppa wiinana wihasi,
 Olunna hywät omasi.

Wielä Toisin.

(Sotkamošta.)

Kiwi kimman, mamman maksi,
 Kiwi kirsosi *) alenna,
 Paina paasi lappiosi! 5
 Kiwi kylmä maasta nousi,
 Kiwi kylmä kosken pohja.
 Reskeltä kiwuttomaksi,
 Päältä nuuromattomaksi,
 Alta aiwan terveheksi. 10

Kupiaman Sanat.

(Sotkamošta.)

Otan koprat kontiolta,
 Toiset koprat kuollehelta,
 Kolmannet kokolta koprat,
 Linnulta lihan pitimet,
 Haukalta haarittimet, 15
 Jolla puskuja puserran,
 Jolla painan painehita.

*) ruma naamasi.

Kuskia on rupinen Neiti,
 Paha paiseitten Emonen;
 Puuhun ennen pehko kaswo,
 Puuhun pehko, maahan mahko,
 Kivehen veri-näpyrä, 5
 Eikä ihmisen ihohon.
 Sula woi sulattaisa,
 Naswa räävyteltaisä
 Reskeltä kiwuttomaksi,
 Päästä nuuromattomaksi, 10
 Alta aiwan terweheksi.

Lapsen Saamisen Toihto.

(Sotkamosta.)

Jise wanha Wainämöinen!
 Tule saunahan salaa,
 Ilman uksen *) kuulemata,
 Saranan narahtamata; 15
 Liikuta lihanen portti,
 Luinen portti longahuta;
 Päästä maalle matka-miestä,
 Pieni-formista sowitzä;
 Hame pilwiksi hajota; 20

*) omen.

Eio Jesus sinisellä
 Puinta Jesus punasella! — —
 Jise wanha Wainämöinen
 Sanoopi sanalla tällä:
 "Jteksen' on ilman miekka, 5
 "Kansiani kamalan miekka,
 "Jolla haitat haffaelen,
 "Etiseltä ilmaltani,
 "Wasemmalta warjoltani."
 Ukko Tairaau Jumala! 10
 Keri kultassa keränä,
 Hopiossa wuolangenna,
 Ettei pysty noian nuolet,
 Eikä tietäjän teräsket,
 Eikä weshon weitten rauwat. 15

Hiweltymän Sanat.

(Sotkamosta.)

Jesus kirkkoon meneepi
 Hewosella hirwisellä,
 Kala-hauwin karwasella,
 Lohen mustan muotosella;
 Hiweltä hewosen jalka, 20
 Tarteu warsan seäri-warsi
 Kiwisellä kirkko tiellä,

Waskisella wainiolla;

Jesus maahan ratsahilta:

"Mist' on suoni solkahdanna?

"Mist' on liikkunnu lihka? 0/

"Eiihen liittele lihka, 5-0/

"Eiihen pane palliota."

Neitsy Maria Emonen!

Tuoppa silkkisi sininen,

Pantasi tuli-punanen.

Karhun Lumous.

(Sotkamosta.)

Dytoseni, lintuseni, 16

Mesi-kämmen kaunoseni!

Kuinsas kuulet karjan kellot,

lyötä maahan mättäähälle,

Nurmelle nukahdamaan.

Murra muraais-pesiä, 15

Mätä marja-mättäähä.

Willa suusi, willa pääsi,

Willa wiisi hammastasi,

Pane kaksi kämmentäsi

Koion korvasi etehen! 40

Suen Lumous.

(Sotkamosta.)

Susi suuri nälkähinen,

Koira liiaksi lihawa

Tuli tiellä wastahani. —

Tuonne ma sinun manaan

Njeksän meren ylite, 5

Meri puolen kymmenettä.

Metän kulta, mielis-neiti,

Kullan-kultanen Drawa!

Kärke kulta kumpuhusi,

Metän hippu mielehefi. 10

Pakkaselle.

(Sotkamosta.)

Pakkanen puhurin poika

Alta jalkoja anoopi,

Rieltä suusta wihelööpi. —

Älä kylmä kynsiäni,

Kylmä soita, kylmä maita, 15

Kylmä kylmiä kiviä,

Kesät heitä hettehellä,

Talwet tairwahan nawalla.

Lapsen Pesimä - Sanat.

(Sotkamosta.)

Mato syöpi maan vihoja,
 Sammakko ween vihoja.
 Pese Jesus! peiposefi,
 Puhastele pulmusefi,
 Luojan luomilla vesillä,⁵
 Pyhän synnyä säätämällä.
 Maa juokoon maitona makunsa
 Vierteenä omat vihanensa.
 Alle maan, alle manuen,
 Alle peltehen yheksän. 10
 Reskeltä kiwuttomaksi, j. n. e.

Kien Sanat.

(Sotkamosta.)

Kiisi poika Kiutukainen,
 Kiutukaisen pojan poika,
 Heffu helmain alanen,
 Häpiä hywain miesten 15
 Puremasta, nietämästä,
 Ristityitä rikkomasta,
 Kastetuita kaatamasta!
 Ota hien hienoe sukset,

temmon leppäset siwakat,
 Jolla hiihät hien maita,
 temmon maita ldyhyttelet.
 Juokse Portimon jalolla,
 Mene karpän kämmenillä,⁵
 Huuten helwettihin,
 Parkuin pahalle maalle;
 Siellä itkepi Isäsi,
 Walittawat Wanhemmasi.

Wiinan Loihdo.

(Sotkamosta.)

Mehiläinen ilman lintu! 10
 Kulje kuuron äärtä myöten,
 Samalen maloja myöten. —
 Mehiläinen ilman lintu
 Juokse pitkin piipun wartta,
 Halki hattua samoaa! 15

Puu Sanat.

(Sotkamosta.)

Puu puhas Jumalan luoma,
 Wesa Jesuksen wetämä,
 Kanto Herran kaswattama,

Jonka oksa mettä tippu,
 Huuwetta huratteli.
 Sywi-puu pahan tekeepi,
 Latwa mettä kantamaan;
 Latwa-puu pahan tekeepi, 5
 Sywi mettä kantamaan;
 Iehsti-puu pahan tekeepi,
 Hako-puulle mainitaan;
 Hako-puu pahan tekeepi,
 Iehsti-puulle mainitaan. 10
 Tule työsi tuntemaan,
 Pahasi parantamaan.
 Juoppa wiinana wihasi,
 Olunna hyvät omasi.

Löyhlyn Lumous.

(Sottamosta.)

Ei oo löyhlyn löytämistä, 15
 lämpösen läpiämistä,
 läpi kuuman kufki, hirren,
 läpi kiukahen kivistä,
 läpi saunan sammalista.
 Jese Wanha Wainämöinen, 20
 On saanu senkin sanoman
 Omaltakin Isältänsä:

"Iaki on lahnan suomuksesta,
 "Kiuka on meren kivistä,
 "Dwi-seinä Osman luusta
 "Peri-seinä peuran luusta."

Lapselle.

(Sottamosta.)

Ei tähytä tätä tytärtä 5
 Iikasilte listehille,
 Pahoille reki-pajuille;
 Wiellä tälle tyttävälle
 Kaunis kaukoa tuleepi,
 Werewä ween takoa, 10
 Musta kulma muilta mailta,
 Juokseepi Ori punanen,
 Kirja forja kiiättääpi.

Runo.

(Sotkamosta.)

Olin minä piennä paimenesa,
 lasa lammasten ajossa,
 Ohty yrkä karjahani; —
 Hako tiellä poikki puolin; —
 Yrkä istu tyvemmäksi,
 Minä lapsi latvemmäksi
 Yrältä kyselemään:
 "Kävitkö minun kotini,
 "Baellitko Wainiani?
 "Mitä merkki minun kotona?" —
 "Kataikko kaimo-tiellä,
 "Tuomikko tuwan perässä,
 "Pihlailikko pirtin päällä,
 "Kulta kaimo koan eessä,
 "Kulta kansi kaimon päällä."

Maata pannessa.

(Kalajoesta.)

Jesus kilpi, Maaria miekka!
 Terwe maa, terwe manner,
 Terwe manteren haltia,
 Terwe tälle terwehtäjälle! — — —

Maata pannen maan luwalla,
 Maan luwalla, puun luwalla,
 Raiken kartanon luwalla.

Hykyisempiä Lauluja.
 Runo. Laulu Talonpojan
 Säädyestä.

Ei oppi ojanen kaada,
 Ei taito takasin työnnä,
 Neuvo syrjähän syfäjä.
 Ensin mies operetaan,
 Sitte hattu hankitahan.
 Herrat hattua pitävät,
 Kyntömiehell' on kypärä.
 Toll' on oppia otassa,
 Sen on nappia nutussa,
 Housussa hopiafello;
 Palomies on paikkaisissa.
 Toll' on wirta wäpäinengin,
 Sill' on paita palttinasta,
 Riihimies on rikkuneella.
 Herrat saappaassa salissa,
 Toisin wuoroin tohwelissa;
 Biertomies on wirtsuillansa.
 Herran on keppe kädessä,

Puhe pulska Mestarilla,
Peltomies om pelwon alla.

Kuules kuitenkin minua,
Taitawa talon Isäntä:
Älä suutu säätyhyysi,
Älä wirtahas' wihastu,
Waikkas' waiwalla ifolla
Maatas' mahtihin rakennat.
Pidät pelson pehmiänä,
Hankit halmetta lisäksi,
Kannat fontissa ewästä,
Wiifon muonan mennessäsi,
Waikka wanhana walitat:
"Selä on kipiä selkä
"Että hartiat hajalla."

Ei pännä meitä elätä,
Jos ei arvasta apua.
Kuin et kyntöhön kykene,
Pidä pojille porua,
Neuvo työtä tyttärelle,
Aja pelloille perettäsi,
Kaskimaalle kaikki joukko,
Palolle paljon wäkeä,
Niinkuin niitylle ikähän;
Sitte sunaapi Jumala,
Et' on aitassa eiva,

Kaha-kassa lamarissa,
Että on wara weroksi,
Uloittuu ulos-teoiksi,
Että Papiikin paraten
Saawat heidän saatawansa,
Lukkari oman osansa,
Kaikki muutkin kappamiehet
Suorittelet suosiolla. —
Sitä miestä mielellänsä
Herrat hywänä pitävät,
Jolta saawat saatawansa.
Sitte Kirjherran kotona
Kahwikuppi kannetahan;
Luona lukkarin samaten
Aamu-ryhyppyy annetahan;
Nimismiehet mielellänsä
Kelpomieheksi kehuvat,
Wielä sanomat salissa:
"Jstu nyt hywä Isäntä
"Ota ryhyppyy oivallinen."
Sille rengitkin rupeewat
Ilman paljon pyyemätä,
Piiat kanssa pyykimällä
Laurin päivänä perääwät;
Sille mestarit menewät
Työhön ilman rinkimätä;
Kasakoita kaisin aion

Hänen työhönsä tuleepi.
 Tammönen talon Isäntä
 Saapi hantkia hatunkin,
 Paitan puhtahan pitää,
 7e Wiellä wästin oiwallisen,
 Ja siihen siniset housut.
 Saanut saappaatkin pitää,
 Käppi köyhä kengätäkkin.

Wieläkö saanen sanoa
 Eli pikkuisen puhua
 Muiden mieliksi minäkin?
 Ei hän mailma mahissa
 Paitsi Herroja pysyisi;
 Ei Herrat hywin eläisi
 Kuin ei maata kynnettäisi.
 Maasta mailma elääpi,
 Sekä suuret että pienet;
 Maasta makiat tuleepi,
 Maasta wäantyyppi wäkewät,
 Hapan kaitki hantkitahan
 Kaitken kansan tarpehiksi.

Eiis sinä sinä Waari,
 Taitawa talon Isäntä,
 Et huoli hätäillä siitä,
 Jos Herrat hewosen kansa
 Tulewat tupasi etehen.
 Käske kohta tiirehesti

Mengin riisua hewonen,
 Ranna kuroja etehen,
 Käytä Herra kamarihin,
 Ranna pöydälle pöytä,
 Laita lapsi naapurihin,
 Rannin waarille waroitus,
 Kutsu kansasi ruwalle,
 Istu itse pöydän päähän,
 Ota pottu polwillesti,
 Pidä kädesäs pifari.
 Sitten haastele hymästi,
 Wielä wiisaasti kysäle
 Kaitki kaitkaiset asiat;
 Paneta paras hewoises'
 Kyytihin kylän wäliksi.
 Anna ruokia rahalla
 Muillekin matkustawille.
 Pidä waiwaisten warana
 Kala, leipä kaitkin aioin;
 Maksa palkka mestareille,
 Kengeille rehelligesti,
 Koska kohtuullisesti' anowat;
 Waan jos paljon puhuwat,
 Mahdotointa mainitsewat,
 Suutu ja sano sinuksi.
 Ole muorille mukawa
 Pidä perhettäs hymänä;

Älä liiku liassa silmin,
 Älä eineettä kävele,
 Ota aina aamu-ryhppy
 Nuorin kanssa kahdakkosen;
 Pidä kostuutta kotona
 Reissussa rehellisyyttä,
 Niin et wäärähän waella,
 Waikka wanhaksi eläisit.

Paawali Korhofelta,
 Kautalammin pitäjässä.

Yksi apulaista tarwihtewa
 ja saanut Maanmittari.

Kunoiissa edes pantu.

Maanmittarin Salosten-pitäjässä
 Herra Joseph Fonténin ja Neitsy
 Brigitta Magdalena Wilanderin
 Häädöisissä, vuonna 1788.

Kaikki ammatit awarat,
 Wirat wissihin usiat
 Työtä työntävät isoa,
 Joka aika ammuntawat;
 Mutta muutamat enemmän
 Rowin paljon paaduttawat.

Mikä on maita mitata
 laadullensa lasketella?
 Se on kurja kulkeminen,
 Telo warsin waiwaloinen.

Että käydä ketjun kanssa,
 Kahletten kanssa samota,
 Kaikki kankahat katella,
 Kukkulatkin kuleskella,
 Nähdä newat oivalliset,
 Soita sotkia pahoja,
 Nämpiä kaikki rämehet,
 Näähät rääsiköt peräti,
 Korwet kontata tihēät,
 Iewät, lammikot laweat,
 Vielä mennä merellekin,
 Oli wetten wenyttellä,
 Kaikki panna paperille,
 Latroa taulun lewylle,
 Siitä työtä sikiääwi,
 Luopuowi kyllä lujasti,
 Josa apua alati
 Taitawata tarwitahan;
 Muutoin todeksi tuloowi
 Sanan lasku lausuttawa:
 Yhtäjällä yhden jäljet,
 Waikka poikelle awarat.

Jos tässä joku sanoisi
 Kysyisi kyllä äkisti:
 Mitäpä maan mitassa
 Ukat apua tekivät?
 Sille tämän terävästi
 Anna wahwan vastauksen:
 Antawat aikatkin awun
 Miehillensä Mittareille,
 Koska Taulun talistawat,
 Wiewät äijäinsä etehen,
 Että siihen sikkelinä
 Saawat panna, passarinsa,
 Neulansa hywin näpeät,
 Raikki kowat kopenensa,
 Kiirehasti kirjotella,
 Siihen kuljailta kuwia.
 Mennessä metän sisähän,
 Mitta-työhön työntyessä
 Muonat mukawat mukahan,
 Ewäs laufut laittewat.
 Kuka hoitas' horniaksi,
 Pirtin lämminnä pitellis',
 Koska konttari kotia
 Miesi mitasta tuloomi?
 Kuka kysän kypsennäisi,
 Leiwän rahille rakentas'?
 Kuka firnum kiikuttelis'

Pahan tullelle panisi?
 Kuka heilus' härkkimesä
 Tahi kahtos' kapustata?
 Kuka kuppia kulettas',
 Weisi wellin syötäväksi?
 Kuka juoksis' juotawata
 Nopeasti noutamahan?
 Kuka pahnoja panisi,
 Laittas' laadulle lawoa?
 Kuka kahtisi kutakin
 Alitusti askaretta?
 Kuka kohta korjoaisi
 Panis' paikan waatreisihin,
 Joista risut riidellehet
 Omat, osan ottanehet?

Eikö näissä nähtävästi
 Ukan tarwita apua?
 Kyll' on iso ihtellensä
 Kartoisansa kahtominen.
 Työläs on asia tehdä,
 Saada sarkoja hywiä,
 Niihen rajoja raketa,
 Panna paaluja wälihin.
 Kuka kaikki kahtomiset
 Tahi monet tasaukset
 Tässä saattaawi sanoa,
 Missin ylös luetella?

Uusi nätkä nähtävästi,
 Jano wiekåkin jalompi
 Sitå tehdeså siktås',
 Tullis', wielå wierahille.

Eipå imet ensinkånå
 Ole outo ollenkanå,
 Ettå saatu Salosihin
 Mitta-Herra mieluhinen
 Diwan ottaawi omaksi
 Apulaisen aikananå,
 Ettå kahto Kannuksesta, *)
 Awun kelwoksen käsitti.

Eipå Herra eskhynnä,
 Takaltunna taipalelle,
 Polun Polwelta **) osasi
 Natki Isohon rakohon, ***)
 Josta painu pappilahan
 Amman-øjalle åkey.

Kulku oli onnellinen,
 Olkoon onni pysywå!

Ylkå hywin ylistetty
 Mainittu Maan-tasaaja!
 Tee työtå tytymällä,
 Mittoa mielihywällä,

*) Yli-Kannuksen Kirjolta.

**) Talon nimejå.

Awun saatuas' sanotun
 Rupehella' kuuntelewan;
 Awut isot aiwan monet
 Siltå sinulle tulewat.
 Kyllå kotos' kohdallansa
 Warfin wahvasti pitåawt,
 Wielå sittenkin Sinua
 Mitta-työsfå tyhyttåawi,
 Josta jo olen sanonut
 Lyhyeltå lylyyttånyt.

Morsian koko korea,
 Auta miestås' Mittaria
 Zaiten kaikella' tawalla!

Wielå minå wiimmeseksi
 Aiwan juuri ameneksi
 Teille toivotan todella
 (Toiset myöskin toivoittawat)
 Ylähåltå yltåkyllå
 Hywin kaikkea hyweå!

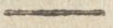
Henrik Ahrenius.

Mag. Carl Meurlingille, hänen
poikansa Rummilta, 1779.

Herra Caarle Kalajassa
 Meidän mestari totinen!
 Baikka pojan ponnistella
 Olet oikein osannut,
 Killo tuosta turpimahan
 Kowin rumasti rupia.
 Kyllä lapsi laadullinen
 Sun on poikas' oivallinen;
 Suokohon Suurin Tekiä,
 Iso luoja luwakohon
 Menestystä melkiätä,
 Kaunihinta kaswantota!
 Kyllä Weljeni wäleen
 Sinä siwästi alotat;
 Niika nähda antakohon,
 Juuri julki saattakohon,
 Jos olet uros uhea,
 Lasten taata taitawainen.
 Et' on kätkyt kerennynnä,
 Rannettunna kamarihis',
 Sinä siirey karsinahan,
 Ole oinasten parisfa,
 Wiikko wiitinen esinnä,
 Ruka tiesi kuutinenni,

lehti-kerput kelmolliset
 Karsinahas' kannatuta.
 Anna Alkasi ihanan
 Caisan katalan lewätä,
 Kultua sinun tupahas',
 Saksan maalta marsittua!
 Puuro-kupit kuljetuta,
 Takkuna-wadit talista
 Lähelle lepo-sioa,
 Uimmäs' äkeän etehen,
 Että tulis' entisellen,
 Kostusi koko hywäksi,
 Ulos oinahan otattas',
 Päästäs' Päsfin karsinasta.
 Poika pieni pikaisesti
 Kapaloista kasokohon,
 Jotta joutus' juoksemahan
 Rummin tykö kulkemahan!

Henrik Ahrenius.

Sisällä-pito.

Vanhoja Runoja.

Sivu.

Wainämöinen ongella	1.
Paawin opin aikuinen Pääsiäis-juttu	4.
Kalman Sanat	13.
Kalman Sanat (toisin)	15.
Hewosta laitumelle lastiesä	17.
Zulen Synty	18.
Zulen Synty (toisin)	23.
Sikaliskon Synty	25.
Maon Sanat	26.
Maon Sanat (toisin)	28.
Hammasmaon Sanat	31.
Uhtyn Sanat	33.
Kauan Sanat	34.
Weren Tyrehys-loihto	36.
Kyyhynnäisen Sanat	38.
Waapsahaisen lumous	40.
Painajaisen Sanat	40.
Siikasen Sanat	41.
Siikasen Sanat (toisin)	42.
Loihto	42.
Riwen Sanat	44.
Riwen Sanat (toisin)	44.

Riiven Sanat (wielä toisin)	45.
Nupiaman Sanat	45.
Lapsen Saamisen loihito	46.
Hiweltymän Sanat	47.
Karhun lumous	48.
Suen lumous	49.
Pakkafelle	49.
Pesemä-Sanat	50.
Riien Sanat	50.
Wiinan loihito	51.
Puun Sanat	51.
Idyllyn lumous	52.
Lapselle	53.
Runo	54.
Maata pannesfa	54.

Nykyisempiä Lauluja:

Zalopojan Säädystä	55.
Hää-Runo	60.
Rummin toiwotus	66.

Prántti-wirheitä.

Ensimmäisesä Osasa.

33. siwun 19. radilla on: soitti, lue: soitti.
49. ——— 14. ——— salaisunna — salaisuunna.
58. ——— 8. ——— käreppi — käreppi.

Toisesä Osasa.

7. ——— 22. ——— toisin — tosin.
16. ——— 6. ——— luostuhus — lústuhus.

Kolmannesa Osasa.

18. ——— 24. ——— Juo — Luo.
20. ——— 8. ——— Kolllein — Kottien.

Neljännesa Osasa.

3. ——— 5. ——— Waipa — Waippa.
8. ——— 17. ——— Tuonetar — Tuometar.
22. ——— 8. ——— tuttumi — tuttumi.
31. ——— 5. ——— lohmetohen — lohmetohon.

Zäsä Wiidennesä Osasa.

12. ——— 22. ——— tainkalkaisfa — tainkalkaisfa.
14. ——— 9. ——— fielt — fiell.
——— 22. ——— ehtios — ehtios.
20. ——— 1. ——— syönehelle — syönehelle.
36. ——— 8. ——— woitcheffi — woitcheffi.
48. ——— 4. ja 5. lhaa — lhaa.
58. ——— 5. ——— widlä — widlä.
64. ——— 2. ——— wieläkin — wieläkin.